

best te bereiken was. Vandaar dat publieke afkondigingen in de kerken werden gedaan. Ook stond de tafel waaraan de uitdelingen voor de armen werden verricht, de 'mensa Sancti Spiritus' over het algemeen in de kerk als het centrum van de parochie.

Te Rotterdam was een en ander ook gebruikelijk. Bij de verpachting van het roepambacht in 1476/77 werd door de magistraat bepaald dat de pachter geen afkondigingen van publicaties in de kerk zou mogen doen tijdens de hoogmis of de predicatie. Nog in 1567 werd door de gezworen bode van de dijkgraaf van Schieland namens hem en de hoogheemraden een keur betreffende de waterstaat binnen Rotterdam gepubliceerd; meermalen is sprake van de 'kerk-geboden' als wijze van bekendmaking. In een vijftiende eeuwse keur wordt gesproken over het 'gebieden in der kerkcke of int gasthuys' waaruit blijkt dat beide plaatsen gelijkelijk als 'officieel' werden beschouwd ¹⁸).

In de sacristie van de kerk of in de ruimte onder de toren werden vanouds voor schepenen of notarissen akten verleden. Een voorbeeld hiervan vinden we nog in een akte van 1537 ('gedaan in de St. Laurenskerk te Rotterdam in aanwezigheid van twee schepenen') terwijl in 1485 de stichtingsakte van het St. Elisabethsgasthuis werd verleden 'achterin de toren van de kerk van Rotterdam' voor de notaris/clericus Jacobus Mercator ¹⁹).

Uit een keur welk een verbod inhoudt op het leggen van masten, netten, riemen, zeilen en scheepswant in de kerk mag men opmaken dat dit veelvuldig voorkwam. Dezelfde keur verbiedt het naaien van zeilen in de kerk terwijl er een dienst wordt gehouden, een vorige om ramen met laken in de kerk te laten staan of hangen terwijl er een uitvaartdienst wordt gehouden.

In de St. Laurenskerk stond ook de (waarschijnlijk ijzeren) kist waarin het grootzegel van de stad, de oude privileges en andere kostbare charters, bewijsstukken van soms duur betaalde rechten, werden bewaard. In een stad met overwegend houten huizen, oudtijds gedekt met riet, was de kerk een veilige plaats. Copieën van de privileges waren op het stadhuis aanwezig, de originelen werden weinig geraadpleegd. Het is curieus te lezen hoe in 1553 een commissie uit de vroedschap zich naar de kerk begeeft met de nodige sleutels om daar de oude charters te inspecteren, met de afschriften op 't stadhuis te vergelijken en... te luchten ²⁰).

Verschillende voorbeelden dus van een wat wij nu noemen profaan gebruik van de gewijde ruimte, de kerk. Men moet echter behoed-